

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

της 22ας Σεπτεμβρίου 2022

σχετικά με τις ευπάθειες του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης

(ΕΕΣΚ/2022/7)

(2022/C 423/01)

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ⁽¹⁾, και ιδίως το παράρτημα ΙΧ,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1092/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη μακροπροληπτική επίβλεψη του χρηματοοικονομικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και τα άρθρα 16 έως 18,

Έχοντας υπόψη την απόφαση ΕΕΣΚ/2011/1 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου, της 20ής Ιανουαρίου 2011, για τη θέσπιση του εσωτερικού κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου ⁽³⁾, και ιδίως το άρθρο 18,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Μέχρι στιγμής το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ένωσης έχει αποδειχθεί ανθεκτικό στις γεωπολιτικές εντάσεις και την οικονομική αβεβαιότητα που αυξάνονται. Ωστόσο, η πιθανότητα υλοποίησης ακραίων σεναρίων κινδύνου με χαμηλή πιθανότητα επέλευσης (tail risk scenarios) έχει αυξηθεί από τις αρχές του 2022 και έχει ενταθεί λόγω των πρόσφατων γεωπολιτικών εξελίξεων. Οι κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα μπορούν να επέλθουν ταυτόχρονα, με αποτέλεσμα την αλληλεπίδρασή τους και την αμοιβαία ενίσχυση του αντίκτυπού τους. Οι αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις έχουν οδηγήσει σε αύξηση των τιμών της ενέργειας, προκαλώντας οικονομική δυσπραγία στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που εξακολουθούν να τελούν σε διαδικασία ανάκαμψης από τις δυσμενείς οικονομικές συνέπειες της πανδημίας COVID-19. Εξάλλου, ο πληθωρισμός, όντας υψηλότερος του αναμενόμενου, συσφίγγει τις συνθήκες χρηματοδότησης.
- (2) Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά τις μακροοικονομικές προοπτικές της Ένωσης. Οι προβλέψεις για την αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω για το 2023 και η πιθανότητα ύφεσης κατά τη διάρκεια του χειμώνα του 2022/2023 αυξήθηκε. Οι καθοδικοί κίνδυνοι διαφέρουν μεταξύ κρατών μελών, ιδίως λόγω του διαφορετικού βαθμού εξάρτησης των τελευταίων από τις εισαγωγές ενέργειας από τη Ρωσία και της αποκλίνουσας έντασης ενέργειας των αλυσίδων παραγωγής. Συνολικά, η πιθανότητα υλοποίησης σεναρίων κινδύνου «ουράς» εξαρτάται από την περαιτέρω κλιμάκωση των γεωπολιτικών εντάσεων, την έκταση και διάρκεια της οικονομικής ύφεσης και την επιμονή των υψηλών ρυθμών πληθωρισμού.

⁽¹⁾ ΕΕ L 1 της 3.1.1994, σ. 3.

⁽²⁾ ΕΕ L 331 της 15.12.2010, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ C 58 της 24.2.2011, σ. 4.

- (3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) είχε γνωστοποιήσει τις ανησυχίες του σχετικά με την αυξημένη αβεβαιότητα και την αυξημένη πιθανότητα υλοποίησης ακραίων σεναρίων κινδύνου με χαμηλή πιθανότητα επέλευσης στις αρχές του τρέχοντος έτους (*). Η περαιτέρω αύξηση των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα δικαιολογεί πλέον την έκδοση γενικής προειδοποίησης, σύμφωνα με την εντολή του ΕΣΣΚ. Τρεις σοβαροί συστημικοί κίνδυνοι έχουν εντοπιστεί για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.
- (4) Πρώτον, η επιδείνωση των μακροοικονομικών προοπτικών, συνδυαζόμενη με την αυστηροποίηση των συνθηκών χρηματοδότησης, συνεπάγεται νέα αύξηση των πιέσεων στους ισολογισμούς των μη χρηματοοικονομικών εταιρειών (ΜΧΕ) και των νοικοκυριών, ιδίως σε τομείς και κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από τις ραγδαία αυξανόμενες τιμές της ενέργειας. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους των ΜΧΕ και των νοικοκυριών.
- (5) Δεύτερον, παραμένουν σοβαροί οι κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που απορρέουν από την απότομη πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων. Αυτό μπορεί να προκαλέσει σημαντικές ζημιές αποτιμώμενες βάσει των τιμών της αγοράς (mark-to-market), οι οποίες, με τη σειρά τους, ενδέχεται να εντείνουν την αστάθεια στις αγορές και να προκαλέσουν πιέσεις ρευστότητας. Επιπλέον, η αύξηση του επιπέδου και της αστάθειας των τιμών της ενέργειας και των βασικών εμπορευμάτων έχει δημιουργήσει μεγάλες απαιτήσεις όσον αφορά την κάλυψη περιθωρίων για τους συμμετέχοντες σε αυτές τις αγορές. Αυτό δημιούργησε πιέσεις ρευστότητας για ορισμένους εξ αυτών.
- (6) Τρίτον, η επιδείνωση των μακροοικονομικών προοπτικών επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα των στοιχείων ενεργητικού και τις προοπτικές κερδοφορίας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ενώ ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας στο σύνολό του είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένος, μια έντονη επιδείνωση των μακροοικονομικών προοπτικών θα σήμαινε νέα αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε μια περίοδο κατά την οποία ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα εξακολουθούν να βρίσκονται σε διαδικασία αντιμετώπισης προβλημάτων ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19. Η ανθεκτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων επηρεάζεται και από διαρθρωτικούς παράγοντες, όπως η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, ο ανταγωνισμός που προέρχεται από νέους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, καθώς και η έκθεση σε κινδύνους για τον κυβερνοχώρο και το κλίμα.
- (7) Εκτός από αυτούς τους τρεις σοβαρούς συστημικούς κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, το ΕΣΣΚ εντόπισε επίσης τους ακόλουθους υψηλούς συστημικούς κινδύνους.
- (8) Οι ευπάθειες στον τομέα των οικιστικών ακινήτων αυξήθηκαν περαιτέρω σε πολλά κράτη μέλη το πρώτο εξάμηνο του 2022 λόγω της έντονης αύξησης των τιμών των κατοικιών και του ενυπόθηκου δανεισμού, γεγονός που υποδηλώνει περαιτέρω συσσώρευση κυκλικών κινδύνων. Ωστόσο, η αύξηση των επιτοκίων ενυπόθηκου δανεισμού και η επιδείνωση της ικανότητας εξυπηρέτησης του χρέους λόγω της μείωσης του πραγματικού εισοδήματος των νοικοκυριών αναμένεται να ασκήσουν καθοδική πίεση στις τιμές των κατοικιών και να οδηγήσουν στην επέλευση κυκλικών κινδύνων.
- (9) Η επιδείνωση των μακροοικονομικών προοπτικών εντείνει εξάλλου τις προκλήσεις για τον τομέα των εμπορικών ακινήτων, αποτυπώνοντας, αφενός, το αυξανόμενο κόστος της χρηματοδότησης και των τιμών των κατασκευών και τα προβλήματα στην προσφορά υλικών κατασκευών και, αφετέρου, διαρθρωτικές τάσεις, όπως η χαμηλότερη ζήτηση για χώρους γραφείων. Δεδομένου ότι τα περιθώρια κέρδους στον τομέα των εμπορικών ακινήτων της Ένωσης είναι ήδη χαμηλά, οι εξελίξεις αυτές θα μπορούσαν να καταστήσουν ορισμένα τρέχοντα ή υπό σχεδιασμό επενδυτικά έργα εμπορικών ακινήτων μη κερδοφόρα, αυξάνοντας τους κινδύνους αθέτησης και επιτείνοντας τις ανησυχίες σχετικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που αφορούν εμπορικά ακίνητα, ο αριθμός των οποίων είναι ήδη πολύ υψηλός και αυξάνεται.
- (10) Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει αυξήσει την πιθανότητα επέλευσης μεγάλης κλίμακας συμβάντων στον κυβερνοχώρο, τα οποία ενδέχεται να διαταράξουν κρίσιμες οικονομικές και χρηματοπιστωτικές υποδομές και να παρεμποδίσουν την παροχή βασικών οικονομικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
- (11) Η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης και η αυστηροποίηση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών επιβαρύνουν τη μεσοπρόθεσμη δυναμική του δημόσιου χρέους. Το υψηλό δημόσιο χρέος παραμένει μία από τις κύριες μακροοικονομικές ευπάθειες σε αρκετά κράτη μέλη.
- (12) Η αύξηση των συστημικών κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα απαιτεί αποφασιστική απάντηση σε επίπεδο πολιτικής. Η διατήρηση ή ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα της Ένωσης παραμένει ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ικανότητάς του να στηρίξει την πραγματική οικονομία, εφόσον και όταν εκδηλωθούν κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

(*) Δελτίο Τύπου της 31ης Μαρτίου 2022 κατόπιν της 45ης τακτικής συνεδρίασης του γενικού συμβουλίου του ΕΣΣΚ στις 24 Μαρτίου 2022 και δελτίο Τύπου της 30ής Ιουνίου 2022 κατόπιν της 46ης τακτικής συνεδρίασης του γενικού συμβουλίου του ΕΣΣΚ στις 23 Ιουνίου 2022, διαθέσιμα στον ιστότοπο του ΕΣΣΚ στη διεύθυνση www.esrb.europa.eu

- (13) Οι ενωσιακές και εθνικές εποπτικές αρχές του τραπεζικού και του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα, σε στενή συνεργασία μεταξύ τους, συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα της Ένωσης μέσω της παρακολούθησης και της αντιμετώπισης των ευπαθειών του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των ιδρυμάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Οι οικείες αρχές θα πρέπει να αξιοποιούν το πλήρες φάσμα μικροπρωληπτικών και μακροπρωληπτικών εργαλείων για τον περιορισμό των εν λόγω κινδύνων και τον μετριασμό των επιπτώσεών τους, σε περίπτωση που αυτοί υλοποιηθούν. Όταν δεν είναι διαθέσιμα μακροπρωληπτικά εργαλεία, οι οικείες αρχές ενδέχεται να χρειαστεί να κάνουν χρήση των εποπτικών εξουσιών τους για να μετριάσουν τους κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να διασφαλίσουν ότι οι αγορές δεν θα επηρεαστούν. Ο στενός συντονισμός μεταξύ τους θα ενισχύσει την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των μέτρων πολιτικής, ιδίως για την αντιμετώπιση διατομεακών και διασυνοριακών κινδύνων, αποτρέποντας παράλληλα την υπερκυκλικότητα, τον κατακερματισμό της αγοράς και τις αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις για άλλα κράτη μέλη.
- (14) Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να λειτουργήσουν ως πρώτη γραμμή άμυνας, διασφαλίζοντας ότι οι πρακτικές σχηματισμού προβλέψεων και ο κεφαλαιακός προγραμματισμός τους λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις αναμενόμενες και τις μη αναμενόμενες ζημιές που μπορεί να προκαλέσει η επιδείνωση των συνθηκών κινδύνου. Εν προκειμένου περιλαμβάνεται η προορατική και τακτική προσαρμογή των κεφαλαιακών τους προβλέψεων σύμφωνα με βασικά και δυσμενή σενάρια. Οι εν λόγω προβλέψεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν επαρκώς συντηρητικά και επικαιροποιημένα μακροοικονομικά σενάρια με βάση παραδοχές για την εκδήλωση σοβαρών, αλλά αληθοφανών γεγονότων ακραίων καταστάσεων για παρατεταμένες περιόδους. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι διαθέτουν καλή εικόνα των βραχυπρόθεσμων κινδύνων ρευστότητάς τους και συγκεκριμένα σχέδια έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπισή τους. Αυτό έχει καίρια σημασία και για την αντιμετώπιση τυχόν υλοποιούμενων κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των αγορών στα πιστωτικά ιδρύματα.
- (15) Η ύπαρξη μικροπρωληπτικών και μακροπρωληπτικών κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας που συνάδουν με το εκάστοτε επίπεδο κινδύνου συμβάλλει στη διασφάλιση της ανθεκτικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, λειτουργώντας συμπληρωματικά προς τις πρακτικές συνετής διαχείρισης κινδύνων που αυτά εφαρμόζουν. Ορισμένες εθνικές αρχές έχουν ήδη αυστηροποιήσει τις μακροπρωληπτικές πολιτικές τους, ενώ άλλες εξετάζουν επί του παρόντος κατά πόσον θα μπορούσαν να εφαρμοστούν τέτοιες πολιτικές για την αντιμετώπιση των ευπαθειών. Η διατήρηση ή περαιτέρω ενίσχυση των μακροπρωληπτικών αποθεμάτων ασφαλείας θα στήριζε την ανθεκτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και θα επέτρεπε στις αρχές να αποδεσμεύσουν αυτά τα αποθέματα, εάν και όταν επέλθουν κίνδυνοι που θα επηρεάσουν αρνητικά τους ισολογισμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτό, με τη σειρά του, θα ενίσχυε την ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων να απορροφήσουν ζημιές, εξακολουθώντας πάντως να παρέχουν κρίσιμες υπηρεσίες στην πραγματική οικονομία. Οι αποφάσεις μακροπρωληπτικής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνονται κατόπιν εξέτασης των ειδικότερων μακροοικονομικών προοπτικών κάθε κράτους μέλους και των συνθηκών του τραπεζικού τομέα, προκειμένου να περιορίζεται ο κίνδυνος υπερκυκλικότητας.
- (16) Θα πρέπει ακόμη να αντιμετωπιστούν κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που εκτείνονται πέραν του του τραπεζικού τομέα. Αυτό απαιτεί την αντιμετώπιση των ευπαθειών και την αύξηση της ανθεκτικότητας των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των πηγών χρηματοδότησης που βασίζονται στην αγορά. Η αντιμετώπιση των πιέσεων ρευστότητας και χρηματοδότησης για τις ΜΧΕ που συμμετέχουν σε αγορές παραγώγων ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας. Ωστόσο, οι απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για σκοπούς κεντρικής εκκαθάρισης δεν θα πρέπει να χαλαρώσουν. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις διαρθρωτικές αναντιστοιχίες ρευστότητας όσον αφορά ορισμένα είδη επενδυτικών κεφαλαίων. Οι διαχειριστές κεφαλαίων θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν εργαλεία διαχείρισης ρευστότητας όταν χρειάζεται. Επιπλέον, όσον αφορά την ασφάλιση οι πιεσμένοι ισολογισμοί των νοικοκυριών αυξάνουν τον κίνδυνο εξαγορών των ασφαλιστήριων συμβολαίων, διευρύνοντας δυνητικά το κενό προστασίας, αλλά και καθιστώντας σημαντική την παρακολούθηση της ρευστότητας.
- (17) Διασφαλίζοντας ότι οι πρακτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζουν αποτυπώνουν επαρκώς την επιδείνωση των παραμέτρων κινδύνου και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την καθοδήγηση και τις προσδοκίες των εποπτικών αρχών, τα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω την ανθεκτικότητά τους και να συμβάλουν στην πρόληψη της υλοποίησης ακραίων σεναρίων κινδύνου με χαμηλή πιθανότητα επέλευσης. Για παράδειγμα, για τα επενδυτικά κεφάλαια αυτό σημαίνει στενή παρακολούθηση και αντιμετώπιση πιθανών υπερβολικών αναντιστοιχιών ρευστότητας ή μόχλευσης για τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους, τα εκκαθαριστικά μέλη και τους πελάτες τους αυτό σημαίνει παρακολούθηση των ανοιγμάτων σε παράγωγα, καθώς και αντιμετώπιση του κινδύνου συγκέντρωσης και της υπερκυκλικότητας όσον αφορά τις πρακτικές κάλυψης περιθωρίων στην αλυσίδα των κεντρικών αντισυμβαλλομένων, των εκκαθαριστικών μελών και των πελατών τους.

- (18) Το ΕΣΣΚ έχει επανειλημμένα επισημάνει⁽⁵⁾ ότι η έλλειψη εργαλείων παρεμποδίζει την ικανότητα των αρχών να αντιμετωπίζουν κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που εκτείνονται πέραν του τραπεζικού τομέα. Έχει ζητήσει να τεθούν τέτοια εργαλεία στη διάθεση των αρχών, για παράδειγμα στο πλαίσιο της επανεξέτασης των κανόνων προληπτικής εποπτείας που διέπουν τα επενδυτικά κεφάλαια και τους ασφαλιστές. Το σημερινό περιβάλλον αυξημένου κινδύνου καθιστά την κατάσταση αυτή πιο επείγουσα,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:

ΤΜΗΜΑ 1

Προειδοποίηση

Μέχρι στιγμής το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ένωσης έχει αποδειχθεί ανθεκτικό στις γεωπολιτικές εντάσεις και την οικονομική αβεβαιότητα που αυξάνονται. Πάντως, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ) έχει εντοπίσει ορισμένους σοβαρούς κινδύνους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να επέλθουν ταυτόχρονα, με αποτέλεσμα την αλληλεπίδρασή τους και την αμοιβαία ενίσχυση του αντίκτυπού τους. Η πιθανότητα υλοποίησης ακραίων σεναρίων κινδύνου με χαμηλή πιθανότητα επέλευσης (tail risk scenarios) έχει αυξηθεί από τις αρχές του 2022 και έχει ενταθεί λόγω των πρόσφατων γεωπολιτικών εξελίξεων. Αυτές οι γεωπολιτικές εξελίξεις επηρεάζουν τις τιμές και την προσφορά ενέργειας, γεγονός που συνεπάγεται νέα αύξηση των πιέσεων στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών. Επιπλέον, ο υψηλότερος του αναμενόμενου πληθωρισμός συσφίγγει τις συνθήκες χρηματοδότησης, γεγονός που μπορεί να εντείνει τις πιέσεις στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Μια οξεία επιδείνωση της οικονομικής δραστηριότητας θα μπορούσε να οδηγήσει σε νέα αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε μια περίοδο κατά την οποία ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα εξακολουθούν να βρίσκονται σε διαδικασία αντιμετώπισης προβλημάτων ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού τα οποία σχετίζονται με την πανδημία COVID-19 και τα οποία μέχρι πρότινος ήταν περιορισμένα λόγω των εκτεταμένων μέτρων δημόσιας στήριξης. Οι κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που απορρέουν από την απότομη πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων παραμένουν και αυτοί σοβαροί. Η αύξηση των αποτοκίων ενυπόθηκων δανεισμού και η επιδείνωση της ικανότητας εξυπηρέτησης του χρέους λόγω της μείωσης του πραγματικού εισοδήματος των νοικοκυριών θα μπορούσαν να ασκήσουν καθοδική πίεση στις τιμές των κατοικιών. Αυτό, με τη σειρά του, θα μπορούσε να προκαλέσει την επέλευση συσσωρευμένων κυκλικών κινδύνων στις αγορές ακινήτων. Επιπλέον, έχει αυξηθεί η πιθανότητα επέλευσης μεγάλης κλίμακας συμβάντων στον κυβερνοχώρο δυνάμενων να επηρεάσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Λόγω της αύξησης των συστημικών κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, το ΕΣΣΚ θεωρεί αναγκαίο τα ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα, οι συμμετέχοντες στην αγορά και οι οικείες αρχές να συνεχίσουν να προετοιμάζονται για την υλοποίηση των ακραίων σεναρίων κινδύνου με χαμηλή πιθανότητα επέλευσης. Η διατήρηση ή ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα της Ένωσης παραμένει ζωτικής σημασίας, προκειμένου το χρηματοπιστωτικό σύστημα να εξακολουθήσει να στηρίζει την πραγματική οικονομία, εφόσον και όταν εκδηλωθούν κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Ο στενός συντονισμός μεταξύ των οικείων αρχών και οι πρακτικές συνετής διαχείρισης κινδύνων σε όλους τους τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τους συμμετέχοντες στην αγορά παραμένουν καίριας σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ευπαθειών, αποτρέποντας παράλληλα τον κατακερματισμό της αγοράς και τις αρνητικές εξωτερικές επιδράσεις για άλλα κράτη-μέλη.

Τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να λειτουργήσουν ως πρώτη γραμμή άμυνας, διασφαλίζοντας ότι οι πρακτικές σχηματισμού προβλέψεων και ο κεφαλαιακός προγραμματισμός τους λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις αναμενόμενες και μη αναμενόμενες ζημιές που μπορεί να προκαλέσει η επιδείνωση των παραμέτρων κινδύνου. Εν προκειμένω περιλαμβάνεται η προορατική και τακτική προσαρμογή των κεφαλαιακών τους προβλέψεων σύμφωνα με βασικά και δυσμενή σενάρια. Οι εν λόγω προβλέψεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν επαρκώς συντηρητικά και επικαιροποιημένα μακροοικονομικά σενάρια με βάση παραδοχές για την εκδήλωση σοβαρών, αλλά αληθοφανών γεγονότων ακραίων καταστάσεων για παρατεταμένες περιόδους. Επιπλέον, προβλέποντας έγκαιρα και προετοιμαζόμενα για τους βραχυπρόθεσμους κινδύνους ρευστότητας, τα πιστωτικά ιδρύματα διασφαλίζουν την άμεση ανθεκτικότητά τους σε περίπτωση επέλευσης οποιουδήποτε από τους προαναφερθέντες κινδύνους.

Η ύπαρξη μικροπροληπτικών και μακροπροληπτικών κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας που συνάδουν με το εκάστοτε επίπεδο κινδύνου συμβάλλει στη διασφάλιση της ανθεκτικότητας του τραπεζικού τομέα, λειτουργώντας συμπληρωματικά προς τις πρακτικές συνετής διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Η διατήρηση ή περαιτέρω ενίσχυση των μακροπροληπτικών αποθεμάτων ασφαλείας θα στηρίξει την ανθεκτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και θα επέτρεπε στις αρχές να αποδεσμεύσουν αυτά τα αποθέματα, εφόσον και όταν επέλθουν κίνδυνοι που θα επηρεάσουν αρνητικά τους ισολογισμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ταυτόχρονα, οι αποφάσεις μακροπροληπτικής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνονται κατόπιν εξέτασης των ειδικότερων μακροοικονομικών προοπτικών και συνθηκών του τραπεζικού τομέα κάθε κράτους μέλους, προκειμένου να περιορίζεται ο κίνδυνος υπερκυκλικότητας.

⁽⁵⁾ Σύσταση ΕΣΣΚ/2017/6 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου, της 7ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με τους κινδύνους ρευστότητας και μόχλευσης των επενδυτικών οργανισμών (EE C 151 της 30.4.2018, σ. 1). «Macprudential policy beyond banking: an ESRB strategy paper», 19 Ιουλίου 2016· «ESRB response to the EIOPA Consultation Paper on the 2020 review of Solvency II», 17 Ιανουαρίου 2020· και «Response Letter to a Consultation of the European Commission on the review of Solvency II», 16 Οκτωβρίου 2020, διαθέσιμα στον ιστότοπο του ΕΣΣΚ στη διεύθυνση www.esrb.europa.eu

Θα πρέπει ακόμη να αντιμετωπιστούν κίνδυνοι για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα που εκτείνονται πέραν του τραπεζικού τομέα. Αυτό απαιτεί την αντιμετώπιση των ευπαθειών και την αύξηση της ανθεκτικότητας των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των πηγών χρηματοδότησης που βασίζονται στην αγορά. Όταν δεν είναι διαθέσιμα μακροπροληπτικά εργαλεία, οι αρχές ενδέχεται να χρειαστεί να ασκήσουν τις εποπτικές εξουσίες τους για να μετριάσουν τις συνέπειες επέλευσης κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να διασφαλίσουν την εύρυθμη λειτουργία των αγορών. Οι οικείες αρχές θα πρέπει επίσης να συνεχίσουν να παρακολουθούν στενά τους κινδύνους και να ενισχύουν τον εποπτικό διάλογο με εποπτευόμενα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπου απαιτείται. Διασφαλίζοντας ότι οι πρακτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζουν αποτυπώνουν επαρκώς τους αυξημένους κινδύνους και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την καθοδήγηση και τις προσδοκίες των εποπτικών αρχών, τα μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν από μόνα τους να ενισχύσουν περαιτέρω την ανθεκτικότητά τους.

Πέρα από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, πρέπει να αντιμετωπιστούν επίσης και οι πιέσεις ρευστότητας για τις μη χρηματοοικονομικές εταιρείες που συμμετέχουν στις αγορές ενεργειακών παραγώγων. Πάντως, αυτό δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε χαλάρωση των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας για τα συστήματα κεντρικής εκκαθάρισης.

ΤΜΗΜΑ 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας προειδοποίησης ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) ως «οικείες αρχές» νοούνται:

- η ΕΚΤ για τα καθήκοντα που της ανατίθενται σύμφωνα με τα άρθρα 4 παράγραφοι 1 και 2 και άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου⁽⁶⁾.
- οι Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές·
- οι εθνικές εποπτικές αρχές·
- οι εντεταλμένες αρχές σύμφωνα με τον τίτλο VII κεφάλαιο 4 της οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁷⁾ ή το άρθρο 458 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁸⁾.

β) ως «Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές» νοούνται η Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών) που συστήνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁹⁾, η Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων) που συστήνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁰⁾ και η Ευρωπαϊκή Εποπτική Αρχή (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών) που συστήνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2013, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 287 της 29.10.2013, σ. 63).

⁽⁷⁾ Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ L 176 της 27.06.2013, σ. 338).

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 1).

⁽⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/78/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 331 της 15.12.2010, σ. 12).

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/79/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 331 της 15.12.2010, σ. 48).

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/77/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 331 της 15.12.2010, σ. 84).

γ) ως «εθνική εποπτική αρχή» νοείται αρμόδια ή εποπτική αρχή κράτους μέλους, όπως ορίζεται ειδικότερα στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο 40) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 575/2013 και στο άρθρο 3 παράγραφος 1 σημείο 36) της οδηγίας 2013/36/ΕΕ· στο άρθρο 13 σημείο 10) της οδηγίας 2009/138/ΕΚ ⁽¹²⁾· στο άρθρο 67 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹³⁾ και στο άρθρο 22 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁴⁾.

Φρανκφούρτη, 22 Σεπτεμβρίου 2022.

Ο Προϊστάμενος της Γραμματείας του ΕΣΣΚ,
εξ ονόματος του γενικού συμβουλίου του ΕΣΣΚ,
Francesco MAZZAFERRO

⁽¹²⁾ Οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II) (ΕΕ L 335 της 17.12.2009, σ. 1).

⁽¹³⁾ Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και την τροποποίηση της οδηγίας 2002/92/ΕΚ και της οδηγίας 2011/61/ΕΕ (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 349).

⁽¹⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών (ΕΕ L 201 της 27.7.2012, σ. 1).